

## Renkums Beekdal *natuurlijk beter!*



### Beekdal verandert voorgoed

In de loop van dit voorjaar zal het Renkums Beekdal een flinke verandering ondergaan; dan wordt namelijk het indrukwekkende pand van Vredestein gesloopt. Een forse stap voorwaarts om van het bedrijventerrein Beukenlaan een natuurgebied te maken.

Vredestein was het eerste gebouw dat in 2003 werd aangekocht voor de realisering van het Beekdal. Het is tevens het grootste complex van het industrieterrein Beukenlaan. De sloop van het kolossale pand zal het aanzien van het gebied voorgoed veranderen. Voor het zover is kunnen bewoners van Renkum en andere geïnteresseerden op zaterdag 5 maart tijdens een Open Dag afscheid nemen van het gebouw. Tussen 10.00 en 16.00 uur zijn er rondleidingen in en buiten het pand, stands en creatieve activiteiten.

#### Verwerving

Intussen wordt er natuurlijk doorgewerkt aan de verwerving van de andere bedrijven op het terrein. Het lijkt soms of hierin weinig voortgang zit, maar volgens projectleider Harry Boersma is dat zeker niet het geval. 'Verwerven doe je niet op een achternamiddag. Het moet goed en zorgvuldig gebeuren en het vergt veel over-

leg. Buitenstaanders denken vaak dat het vooral een financiële kwestie is, maar het is meer dan een zak met geld. Bij een verplaatsing komen allerlei bedrijfseconomische aspecten kijken en soms spelen ook emotionele overwegingen een rol. Daardoor kost verwerven veel tijd. Intussen zijn er nu, inclusief Vredestein, vier bedrijven aangekocht. Met vier andere zijn de onderhandelingen al in een vergevorderd stadium en met de overige ondernemers zijn we in gesprek.'

#### Inrichtingsplan

De Stuurgroep heeft in haar februarivergadering het inrichtingsplan voor het Renkums Beekdal vastgesteld. Hierbij heeft ze uiteraard rekening gehouden met de suggesties en ideeën die door de Klankbordgroep naar voren zijn gebracht. Tijdens de Open Dag op 5 maart kunnen de omwonenden het resultaat ervan bekijken.

*Verwerven doe je niet op een achternamiddag*

De Dienst Landelijk Gebied gaat het inrichtingsplan nu op detailniveau uitwerken. De uitvoering ervan is in 2007/2008 gepland, daarvoor moet het terrein kaal zijn. Dat wil zeggen dat alle gebouwen zijn gesloopt en de grond gesaneerd.

Om de herinrichting van het Beekdal mogelijk te maken moet de gemeente Renkum het bestemmingsplan aanpassen. Daarvoor zijn de eerste stappen gezet. Onlangs heeft een hoorzitting plaatsgevonden om de zienswijzen te horen van bezwaarders. Deze zienswijzen worden nu verwerkt. In de loop van het jaar zullen het college van B en W en de gemeenteraad een besluit nemen over het bestemmingsplan.



*Veel belangstelling tijdens inloopavond in De Beken in september 2004*



# 'Het is een prachtig gebied'

Persoonlijk vindt hij het wel mooi, het industriële verleden van het Renkums Beekdal dat in het inrichtingsplan terugkomt. 'Heel verrassend als je de oude fabrieksfunderingen weer terugziet in het terrein'. De stuurgroep, waar gedeputeerde Harry Keereweer voorzitter van is, heeft het plan deze maand vastgesteld.



Gedeputeerde Harry Keereweer van de provincie Gelderland:  
'We maken een verbinding tussen de Veluwe en het Rivierengebied.'

Keereweer wandelt af en toe in het Renkums Beekdal. 'Vooral om te zien hoe de plannen vorderen', vertelt hij. Hij toont zich enthousiast. 'Het is een prachtig gebied. Die honderdduizenden jaren oude dalstructuur waar de beek doorheen loopt. Die flora- en fauna-pracht. De combinatie van het hoge droge gedeelte dat is opgestuwd en de natte uiterwaarden, dat maakt het gebied zo uniek. Dat komt nergens anders voor in Europa.'

Een van de gebouwen op het industrieterrein aan de Beukenlaan is ondertussen al gesloopt, om ruimte te maken voor de natuur. Om een barrière voor de dieren om van de Veluwe naar het rivierengebied te trekken op te heffen. Andere bedrijven moeten nog ontmanteld worden.

## Flinke verbouwing

Delen van de stuwwallen die in het verleden werden afgegraven ten behoeve van de bedrijven die er zich vestigden, zullen ze straks weer ophogen. Beken krijgen hun oude loop terug. Van het terrein zelf moet een flinke hoeveelheid grond worden afgevoerd.

Omwonenden zullen dus nog een poosje met werkzaamheden geconfronteerd worden. 'Tussen oud en nieuw zit een verbouwing', aldus Keereweer. 'Dat is niet voor iedereen aangenaam, maar daar moet je wel doorheen om resultaat te krijgen.'

*Een verbouwing is nooit aangenaam, maar nodig voor een goed resultaat*

Maar ze krijgen er een fantastisch landschap voor terug, gaat hij verder. Een natuurgebied, waar mensen niet uit weggehouden zullen worden. 'Zolang ze maar geen storend element zijn.' Over enkele landschapselementen zijn de verschillende partijen het nog niet helemaal eens. Maar volgens Keereweer is er voor 95 procent overeenstemming.

Er komt een looppad langs de westelijke beekdalhelling, zoals er nu al gewandeld kan worden langs de beek bij het dorp. Watervalletjes zullen de wan-

*Na 2008 kan de natuur zijn gang weer gaan*

delaar herinneren aan de tijd van de watermolens, waarmee de industrie hier begon. De routes zullen zoveel mogelijk aansluiten op bestaande paden. Het antwoord op de vraag wat de gedeputeerde het mooiste vindt aan het inrichtingsplan is kort. 'Het eindresultaat. Bij de inrichtingselementen sta ik niet stil, dat zijn details.' Er valt op zich ook niet zo heel veel in te richten, merkt hij op. Het is vooral zaak de verbinding te maken tussen de Veluwe en het rivierengebied en de natuur zijn gang te laten gaan.

## Veluwe2010

Het Renkums Beekdal is een van de weinige plekken waar zo'n connectie nog gemaakt kan worden. Uiteindelijk wil de provincie binnen de Veluwe acht van dergelijke ecologische poorten realiseren, waardoor dieren zich weer vrij kunnen bewegen tussen de uiterwaarden en de bossen.

Het hele project maakt deel uit van Veluwe2010, een plan om versnippering van natuur tegen te gaan. 'Het moet resulteren in een eindeloze Veluwe', aldus Keereweer. Het natuurgebied is in de loop van de jaren bekneld komen te zitten tussen wegen, industrie en woningbouw. In 2000 is besloten die ontwikkeling te keren. Onder meer door groene passages te creëren. 'Het is een alles omvattend plan om binnen tien jaar de Veluwe weer te maken tot wat het ooit was.'

Edelherten en andere dieren kunnen straks langzamerhand weer hun weg vinden van de bossen naar de uiterwaarden. 'Tot tweehonderd jaar geleden was het nog heel normaal dat ze op de natte oevers gingen grazen, terwijl ze hun woongebied in de bossen hadden', vertelt Keereweer.



Hij benadrukt dat de passages ook van belang zijn voor kleinere diersoorten, zoals reptielen. Bijzondere plantensoorten kunnen terugkeren. 'Het Renkums Beekdal is een essentieel onderdeel. Hier kan die verbinding nog worden gemaakt.'

Het verwijderen van het industrieterrein aan de Beukenlaan alleen is niet voldoende. Ook zullen er ecoducten moeten komen, zoals over de provinciale weg van Renkum naar Wageningen. En ook de A12 en het spoor Arnhem-Utrecht vormen barrières. Er wordt druk gelobbyd om hiervoor oplossingen te vinden.

'Eerst zullen er nog weinig dieren overheen gaan. Dat moet groeien', denkt de gedeputeerde. Net zoals de ontwikkeling van flora en fauna zijn tijd

moet krijgen. In 2008 is de inrichting van het Renkums Beekdal klaar, dan kan de natuur zijn gang gaan.

### Toeristische impuls

Niet alleen zijn de verbindingzones belangrijk voor dieren en planten, be-

*Het draagvlak moet blijven, dat is essentieel*

nadrukt Keereweer. De ontwikkelingen betekenen ook een impuls voor recreatie en toerisme. Commentaar op de hoge kosten veegt hij van tafel. 'Investeren in de natuur is investeren in de volksgezondheid, maar ook in

werkgelegenheid.' Het toerisme kent op de Veluwe jaarlijks een omzet van tussen de 1,3 en 1,5 miljard euro. 'Mensen komen niet hiernaartoe om industrie en woningen te bekijken.' Staatsbosbeheer gaat straks het landschap met vochtig schraal grasland beheren. Daarbij zal ze niet alleen aandacht hebben voor de natuur, maar zeker ook voor de mensen eromheen. 'Het overleg met omwonenden en verenigingen moet niet stoppen na 2008' vindt Keereweer. 'Het draagvlak moet blijven, dat is essentieel om dit project tot een succes te maken.'

## Open dag Vredestein zaterdag 5 maart a.s.

**Het gebouw van Vredestein wordt dit voorjaar gesloopt. Om geïnteresseerden de gelegenheid te geven om het gebouw nog eens van binnen te bekijken is er op zaterdag 5 maart tussen 10.00 en 16.00 uur een open dag in het pand.**

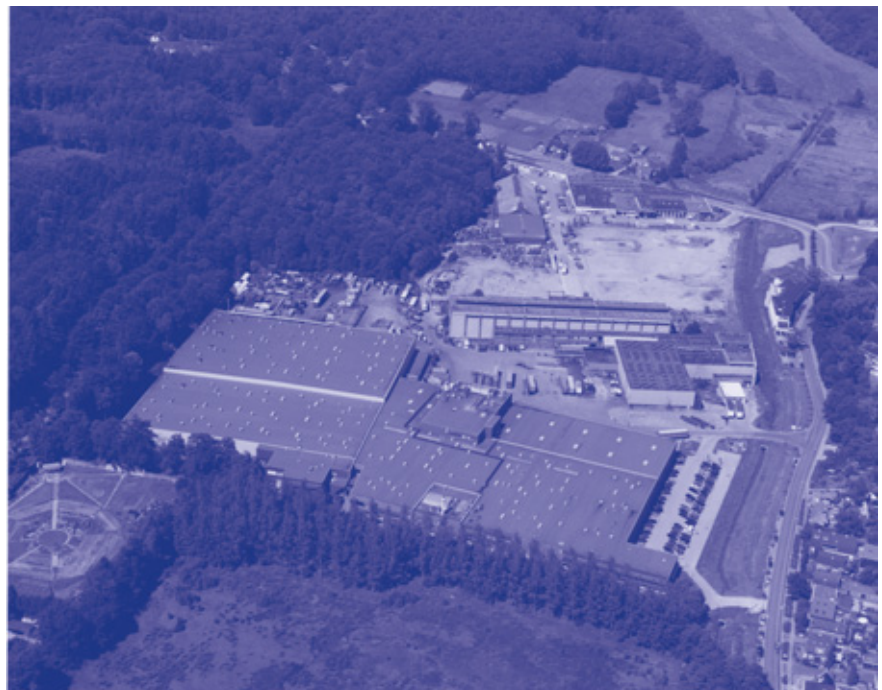
Het complex van Vredestein was het eerste dat in 2003 werd aangekocht om de metamorfose van het Beekdal mogelijk te maken. Vredestein/Hevea kent een lange geschiedenis, veel bewoners uit Renkum en omgeving hebben er hun boterham verdient of hadden familie die er werkte. Het huidige gebouw stamt uit 1979. Het bestaat uit twee grote productiehallen. Hier werden synthetische rubbers verwerkt tot eindproducten en halffabrikaten. Ook werden er afdichtingstoepassingen voor de bouwindustrie gemaakt. De productie stopte in september 2003. Er werkten 110 mensen. Op dit moment wordt het gebouw bewoond door een anti-kraakwacht.

### Programma open dag

Tijdens de open dag op 5 maart worden er rondleidingen gehouden door het pand. Staatsbosbeheer organiseert excursies in de omgeving. Verder zijn er informatiestands over het verleden en de toekomst van het Beekdal. Hierbij kan onder meer de unieke Hevea-verzameling van Ramon Berlauwt (zie pag. 4) worden bewonderd. Bijzonder

is ook het prachtige tegeltableau dat de wederopbouw na de oorlog symboliseert. Het tableau werd destijds in de oude Hevea-fabriek aangebracht en verhuisde mee naar het nieuwe pand. Het zal voor de sloop worden verwij-

derd en krijgt een nieuwe bestemming. Verder zullen kinderen en kunstenaars die dag hun creatieve visie geven op de plannen voor het Beekdal. U bent van harte welkom!





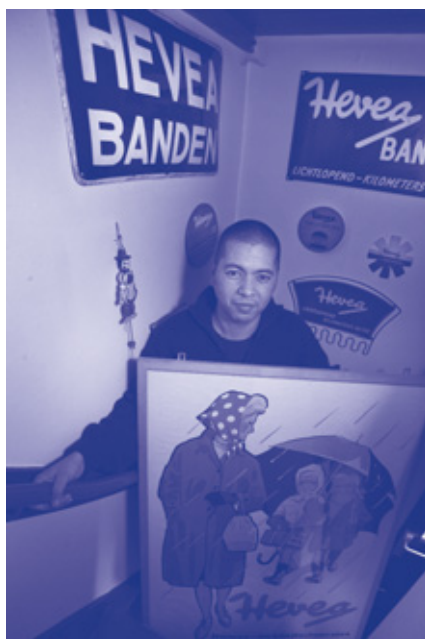
# Herinneringen aan Hevea

**Ramon Berlauwt woont allang niet meer in Heveadorp. Maar in zijn woning in Oosterbeek staan tientallen spullen die herinneren aan de Hevea-fabriek waar zijn vader ooit werkte. Hevea werd Vredestein en verhuisde naar Renkum. Binnenkort wordt het pand op die plek gesloopt om ruimte te maken voor de natuur. Voor het zover komt, is er op 5 maart een open dag waar de herinneringen te zien zijn.**

Hij weet nog hoe de toeters op de woningen afgingen als de werkdag op de Hevea-fabriek erop zat. Na tien minuten klonken ze nogmaals, als teken voor de chauffeurs van de vele bussen vol arbeiders om te kunnen vertrekken. Voor de nu 43-jarige Ramon Berlauwt betekende het stoppen met spelen en thuiskomen.

De vader van Berlauwt werkte met zeker duizend anderen op de fabriek. Ramon groeide op in een van de woningen in het rond 1915 speciaal voor werknemers gebouwde Heveadorp. Ze betaalden in 1961 iets meer dan zeven gulden per week aan huur, blijkt uit een contract dat Berlauwt nog heeft. Zat de dienstbetrekking bij Hevea erop, dan moesten ze de huizen verlaten.

Hij heeft goede herinneringen aan die tijd. "We speelden altijd in het bos en iedereen kende elkaar", vertelt hij. Maar het was geen vetpot. 'Hevige Ellende Voor Elke Arbeider', verklaarden de bewoners de naam van de fabriek in die tijd. "Het was armoede", aldus Berlauwt.



Ramon Berlauwt

## Verzamelaar

In de jaren zeventig nam Vredestein Hevea over. Volgens de Oosterbeker betekende het een periode van afbraak. "Voor Vredestein was Heveadorp een blok aan het been. Ze pleegden geen onderhoud meer aan de huizen."

Na enkele jaren verhuisde de productie naar Renkum. De woningen gingen over naar een woonstichting. Zo gauw de fabriek leeg kwam te staan, toog Berlauwt erheen om spullen te gaan verzamelen. Een hobby werd geboren. Reclameborden; producten als kinderlaarsjes, radiateurslangen en fietsreparatiesetjes; medailles voor de werknemers die 25 jaar in dienst waren; een vaantje van een voetbalwedstrijd tussen Hevea-veteranen en de politie van Oosterbeek, ze zijn allemaal te vinden in de woning van Berlauwt. Ook bezit hij een boek vol advertenties waarmee Hevea probeerde personeel te werven. De verzameling breidde zich verder uit tijdens de herdenking van 75 jaar Heveadorp. "Mensen weten dat ik die spullen verzamel, dus komen ze bij mij als ze gaan opruimen", aldus Berlauwt. De oude fabriek heeft ondertussen plaats gemaakt voor nieuwe woningen. De huizen met rieten kap van toen zijn nu monumenten. De vader van Berlauwt woont er nog, evenals zijn zus. Zelf hoeft hij niet terug. Het verzamelen van de oude spullen vindt hij wel genoeg.

## Colofon

Deze Nieuwsbrief is een uitgave van de Stuurgroep Renkums Beekdal waarin vertegenwoordigd zijn:

- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
- Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu
- Gemeente Renkum
- Provincie Gelderland

### Secretariaat:

Provincie Gelderland,  
Afdeling Landelijk Gebied,  
Postbus 9090,  
6800 GX Arnhem  
Tel. (026) 359 95 05  
E-mail: h.boersma@prv.gelderland.nl

### Tekst:

Monique Bloeme en Elly Willink

### Grafisch ontwerp:

Kees de Bruijn

### Foto's:

Marco Vellinga, Dick Brouwers,  
Koos Dansen en Pandion

### Druk:

Provincie Gelderland  
februari 2005



landbouw, natuur en  
voedselkwaliteit

